

**ლურჯი მოცვის მოშენების პრაქტიკული  
ცნობარი**



**სად და რამდენად შევიძინოთ ლურჯი  
მოცვის ნერგები?**

ა) ქ. ბათუმი, ხელვაჩაურის რ–ნი, სოფ.

**მარულა** –საცდელი პლანტაციები,

სპეციალური ლაბორატორია.

საკ. ტელ: +995568002680

ბ) გურია, სოფ. ნარუჯაში (ანასელი)

გ) სამეგრელო, სოფ. რუხი



**სასოფლო–სამეურნეო კოოპერატივების  
განვითარების სააგენტო**

**აფხაზეთის ა/რ სოფლის მეურნეობის  
დეპარტამენტი**

ზემოთაღნიშნული უწყებების სპეციალისტების მიერ შემუშავდა ცნობარი, რომელიც დაეხმარება მცირე ბიზნესში დასაქმებით დაინტერესებულ პირებს მინიმალური დანახარჯების გაწევით დაკავდნენ

მიკრომეწარმეობის სექტორში კონკრეტული მიმართულების საქმიანობით.

წარმოდგენილი ცნობარი ითვალისწინებს დაინტერესებულ პირთათვის აუცილებელი ინფორმაციის მიწოდებას ლურჯი მოცვის მოშენების, მოვლის აგროწესების, დაავადებებთან ბრძოლის საშუალებებისა და ნაყოფის რეალიზაციის შესახებ.

ქ. თბილისი

2014 წ.

## ლურჯი მოცვი

ლურჯი მოცვი ყინვაგამძლე, ბუჩქოვანი, კენკროვანი კულტურაა, რომელიც იძლევა ლურჯი ფერის მრგვალ ნაყოფს. ვერ იტანს გვალვას. ხასიათდება მაღალი მდგრადობით დაავადებების მიმართ. მაღალი კვებითი და დიეტური თვისებების გამო, იგი ფართოდ გავრცელდა მსოფლიოში და მომხმარებელთა დიდ ყურადღებას იმსახურებს. კენკრის ორიგინალური, მომჟავო-მოტკბო გემო კიდევ უფრო ზრდის მის პოპულარობას. იჭმევა ნედლად. ლურჯი მოცვი საზაფხულო მოხმარების კენკრია და იკრიფება მაისის დასასრულიდან აგვისტომდე. ხასიათდება მკვრივი ნაყოფით, ვიდრე სხვა ნებისმიერი კენკროვანი კულტურა. ლურჯი მოცვის დარგვა შეიძლება, როგორც შემოდგომაზე, ასევე გაზაფხულზეც. ყვავის მაის-ივნისის თვეში, ნაყოფი მწიფდება ივლის-აგვისტოში. შეიცავს C ვიტამინს, მთრიმლავ ნივთიერებებს, გამოიყენება კულინარიაში, ხალხურ მედიცინაში, აქვს ანტიოქსიდური თვისებები. დიაბეტით დაავადებულთათვის კარგია ჩაის სახით მისი ფოთლის ნახარში. გამოიყენება მოუშუშებელი ჭრილობების დასამუშავებლად. უნიკალური წამალია მხედველობისათვის. განასხვავებენ ლურჯი მოცვის რამდენიმე სახეობას: ჩრდილოეთ მაღალბუჩქოვანი, სამხრეთ მაღალბუჩქოვანი, ნახევრად მაღალბუჩქოვანი და სხვა. მოცვი სიმაღლეში 2 მეტრამდე იზრდება. ბიზნეს სფეროში პერსპექტიული საქმიანობის თვალსაზრისით ცნობილია 150-მდე ისეთი ჯიში, როგორცაა: ლეგასი, ოლეინი, მისტინი და სხვა. ლურჯი მოცვი გაშენებისათვის მოითხოვს ტენიან, მსუბუქ და კარგი დრენაჟის მქონე სპეციფიკურ ნიადაგს. იგი კარგად ხარობს მხოლოდ მჟავე ნიადაგებზე, ანუ იმ ნიადაგებზე, რომელიც რეკომენდებულია ჩაის გასაშენებლად. ლურჯი მოცვის ნერგები პირველად 2006 წელს ჩამოიტანეს აშშ-დან და საცდელი მიზნით დარგეს იმერეთში, სოფელ სიმონეთში, სადაც 2009 წელს მიიღეს პირველი მოსავალი. ლურჯი მოცვი ახალი სასოფლო-სამეურნეო კულტურაა საქართველოსთვის, რომლის დანერგვა თავის პოზიტიურ როლს ასრულებს ადგილობრივი

ფერმერების წარმოების და შემოსავლების ზრდის კუთხით.

## მცენარის დარგვის წესები, მოვლა

ლურჯი მოცვის ნერგის გამოყვანა მხოლოდ ლაბორატორიულად არის შესაძლებელი. ლურჯი მოცვის პლანტაციის გაშენება ხდება შემდეგნაირად: მწკრივებს შორის დაშორება 1.20 მეტრი, ნერგებს შორის 0,90 მეტრი. ნიადაგის რეაქციის ოპტიმალური PH მაჩვენებელი უნდა იყოს 4.0-დან 5.5-მდე, დარგვის წინ ნიადაგის სტრუქტურის გაუმჯობესება ხდება ნიადაგის ზედაფენაში ნახერხის, კომპოსტის ან ტორფის შერევით. ახლად დარგული მცენარე აუცილებლად უნდა დაიმუღწოს ორგანული ან სხვა სახის მულჩის 25-40სმ. სიგანის 10-15სმ. სისქის ფენით. კარგი მულჩის ვარგისიანობის გარანტია საშუალოდ 8 წელია, რაც ნიშნავს რომ 8 წელიწადს მულჩის ქვეშ სარეველა არ ამოვა.

## რა არის მულჩა?

მულჩა არის ნიადაგის საფარი, რომელიც შეიძლება გაკეთდეს ნებისმიერი ორგანული ნარჩენისაგან: ნამძვა, თივა, თხილის ნაჭუჭი და სხვა).

მულჩის შეტანა ხდება რიგებში, მცენარის გარშემო, 30-60სმ. სიგანის ზოლებად. მულჩირების სისტემა საგრძნობლად აძლიერებს მცენარის ზრდას, ტენიანობას და ნიადაგს ამდიდრებს ორგანული ნივთიერებებით. თანამედროვე ინტენსიური ტექნოლოგია ლურჯი მოცვის გაშენებისათვის აუცილებლად ითვალისწინებს მცენარეების დარგვას შემადლებულ ბაზო-კვლებზე. შემადლებული ბაზო-კვლების უპირატესობებია: ფესვების გაუმჯობესებული უზრუნველყოფა ჰაერით, ტენის უკეთესი რეგულაცია, ნიადაგის სტრუქტურის გაუმჯობესება, ჭარბი ტენის მოცილება ფესვებიდან. დარგვისას სრულდება ისეთი სახის სამუშაოები, როგორცაა ნიადაგის გაფხვიერება, ნარგავების გარშემო ოვალური კვლების გაკეთება და სპეციალური ცელოფანის გადაფარება, დამულჩვა, მორწყვა. სპეციალური მანქანის გამოყენებისას ზემოაღნიშნული ოპერაციების შესასრულებლად 5ჰა.

პლანტაციას მოუვლის 6 ადამიანი. ჩვეულებრივ პირობებში კი ამ პლანტაციის მოვლას დასჭირდება 20-მდე ადამიანი.

## ლურჯი მოცვის მოშენება ბიზნესის თვალსაზრისით

სანერგედან შესყიდულ ერთი წლის ნერგს, რომელსაც ფერმერი შეიძენს 5 ლარად, გადაიტანს პლანტაციაში. ერთი ბუჩქი მცენარე დარგვიდან მე2-3 წელს იძლევა მოსავალს, 2 წლის ბუჩქიდან ფერმერი მიიღებს საშუალოდ 2კგ-მდე მოსავალს. სრული მოსავლიანობისათვის კი საჭიროა 5-6 წელი. სადაც ერთი ძირი ბუჩქი გვაძლევს 5-8 კგ მოსავალს, ერთ ჰა-ზე ირგებვა 3500-მდე ნერგი. 1კგ. მოკრეფილი მოცვის ჩასაბარებელი ფასი 2,5-3 ლარია. ლურჯი მოცვის ყველა ჯიში სხვადასხვა დროს იძლევა ნაყოფს, ამიტომაც ფერმერი ამ დროს ხელშეკრულებით აიყვანს დროებით მკრეფავებს. ერთი მკრეფავი დღეში 70-80კგ. მოცვს კრეფს, რაც დღეში 20-25 ლარამდე ანაზღაურება. 5ჰა. პლანტაციის მოცვის ნაყოფის მოსაკრეფად ფერმერს დასჭირდება 60-მდე მკრეფავი. აღსანიშნავია, რომ ოზურგეთში, სოფელი ლაითურში, კომპანია „ვანრიკი“ აშენებს ლურჯი მოცვის გადასამუშავებელ საწარმოს. სამომავლოდ საწარმოდან 1კგ. საექსპორტო მოცვის ფასი 4,5 ევროდ გაიყიდება, ქართულ ბაზარზე კი 125 გრამიან პაკეტებში მოთავსებული მოცვის სარეალიზაციო ფასი სავაჭრო ცენტრებში სავარაუდოდ 3-დან 5 ლარამდე იქნება. დღევანდელ პირობებში ლურჯ მოცვზე მოთხოვნილება დიდია და გასაღება სხვა კენკროვნებთან შედარებით პრობლემას არ წარმოადგენს. ლურჯი მოცვის ბიზნესით დაკავება ძვირადღირებული საქმიანობაა, სამაგიეროდ, საქმიანობის სწორად დაგეგმვისა და მოგებაზე ორიენტირებული გათვლილი მენეჯმენტის შემთხვევაში ის სერიოზულ შემოსავალს იძლევა.

**საქმიანობის დადებითი მხარე:** კარგად ეგუება ჩვენს კლიმატურ პირობებს, დაავადებებისადმი მდგრადია. ნერგის შეძენა არ წარმოადგენს დეფიციტს. მიღებული მოსავლის რეალიზება არ წარმოადგენს პრობლემას.

**სუსტი მხარე:** პლანტაციის გასაშენებლად საჭიროა საკმაოდ ფინანსური რესურსები (1ჰა-ს სჭირდება 17000ლარამდე თანხის დაბანდება). პირველი მოსავალი მიიღება 2-3წლის ნერგიდან. აუცილებელია მორწყვა, რაც გამოიხატება დამატებითი თანხების (წვეთოვანი სისტემა) ჩადებაში.